

גליון רצ"א
שנה ז' תשע"ח

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

סיפורי חז"ל

פעם היתה שנת בצורת בארץ ישראל, גשמים לא ירדו והארץ לא נתנה יבולה. כשהגיע זמן הקרבת העומר, לא ידעו חכמי ישראל מהיכן להביא שעורים לקרבן. היה שם אילם אחד שידע על מקום גידולן של שעורים, אך לא יכול היה להגיד זאת. מה עשה? רמו להם, הניח יד אחת על גגות ויד שניה על צריף, שהוא סוכה עשויה מענפי ערבה שאין לה גג והיא צרה מלמעלה. הביאו את האילם לפני פתחיה שהיה בקי בשבעים לשון, וספרו לו מה עשה האילם, אמר להם חפשו במקום שנקרא גגות צריפין או צריפין גגות שכן רמו האילם על גגות ועל צריף. הלכו ומצאו מקום שנקרא כך, ושם מצאו שעורים להקרבת הקרבן.

(שקלים פ"ה ה"א)

נדבת הר"ר **דוד שנייבוים** הי"ו
לזכות בנו **עקיבא יוסף** נ"י לרגל החלאקא
יזכו לרוב עונג ונחת מכל יוצ"ח, אמן.

פרשת השבוע

החשבון, אבל לבסוף יצאו ק"ץ שנים לפני הזמן, רק בגלל קושי השעבוד שהיה מספיק להם, לכן הטעמים שמחים שבגלל הקושי זכו אבותינו להשתחרר ממצרים ק"ץ שנים קודם הזמן, ולכן הטעמים הם בדווקא "קדמא ואולא" בגימטריא ק"ץ, כמנין השנים שהרוויחו ויצאו לפני הזמן המתוכנן. כמובן לאחר דרשה נפלאה זו הסכים הגבאי ונתן לו רשות לדרוש.

מי שם פה לאדם (ד' - י"א)

מסופר על הרה"ק רבי משה צבי מסאווראן זיע"א (יומא דהילולא כ"ה טבת), שפעם הביאו לפניו ילד בן שבע שנים שהיה חרש ואילם גמור, והפצירו בו שיברך את הילד ויתרפא, העמיד הרב את הילד על ספסל ואמר לו אם תוכל לדבר ככל האדם, מה למשל תדבר כשתגדל ותהיה לאיש? לתימהון האנשים שהיו נוכחים בשעת מעשה, פתח הילד את פיו ואמר: אהיה מוסר ואלשין על ישראל. הדבר יצא מפיו והרב אמר לנוכחים אתם רואים אפוא כי טובה לו השתיקה, והילד נשאר אילם כמקודם.

וימררו את חייהם בעבודה קשה (א' - י"ד)

סיפר הרה"ק מטאלנא זיע"א: דרכו של הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זיע"א בעל התניא והשו"ע (יומא דהילולא כ"ד טבת) היה לנדוד בכל הערים, כמו שהיה נהוג אז אצל כל תלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א, לפרסם את שם ה' בעולם, ובפרט להלהיב את האנשים הפשוטים. ובכל כפר וכפר ביקש מהגבאי רשות לדרוש ודרש שם. פעם אחת יצא לו להיות אצל גבאי עם הארץ, שטען שאינו יודע אם הרב הזה ראוי להיות דרשן אצלו בבית המדרש. אבל אם יעמוד אצלו למבחן, ויצליח להסביר לו קושיא שהתעוררה לו זה עתה בעת אשר מעביר הוא את הסדרה, יסכים לו לדרוש. הסכים הרבי ושמע את קושיית העם הארץ, ששאל על הפסוק "וימררו את חייהם בעבודה קשה" יש טעמים שמחים מאוד "קדמא ואולא" "מונח רביעי". והוא אינו מבין, על פסוק כזה עצוב עבודה קשה וממררים להם את החיים יהיו טעמים שמחים. ענה לו "בעל התניא" מינייה וביה, בני ישראל היו צריכים להיות במצרים הרבה יותר שנים לפי

זמני השבת

זמני יציאת שבת
ירושלים: 5:30 ת"א: 5:31 ר"ת: 6:08

שמות

זמני כניסת שבת
ירושלים: 4:14 ת"א: 4:28

גם רבי ברוך מרדכי עבר מסלול דומה, שבועיים תמימים למד יומם וליל בהתאם להדרכתו של רבי יהודה לייב, ולאחר מכן נקרא לשיחה אצל שני האחים האחרים, ולאחר שבחנו אותו כנהוג ועמדו על טיבו, רק אז נכנס ל"יחידות" אצל "בעל התניא". רבי ברוך מרדכי נשא בצקלונו שתי קושיות חמורות בירושלמי וברמב"ם, את הקושיות האלה נהג להציג לכל גאון בתורה שפגש, ועד כה איש מביניהם לא הניח את דעתו בתשובותיו. פעם אחת אף העז להציג את הקושיות לפני הגר"א מוילנא, שלא ככל יתר הלמדנים אשר ניסו את כוחם בתירוץ הקושיות, הגר"א דוקא חיזק את הקושיות והוסיף להן עומק על עומק, אולם תירוץ לקושיות לא נתן.

מראהו נורא ההוד של רבי שניאור זלמן, גרמה להתרגשות גדולה אצל רבי ברוך מרדכי, וכמעט ומנע ממנו להציג לפניו את הקושיות, לבסוף התגבר על הרגש ושטח אותן לפני הרבי, רבי שניאור זלמן הקשיב לדבריו רוב קשב, ולאחר שהמתין בסבלנות לסיום דבריו, החל הרבי להרצות את הסוגיה בירושלמי, ולאחר מכן את ההלכה הנדונה ברמב"ם, אופן לימודו של רבי שניאור זלמן והצורה שבה הסביר את הדברים, שמטו את היסוד לקושיות הקשות והנפלאות, רבי ברוך מרדכי היה המום ולשונו כמו נעתקה מפיו, לאחר כמה דקות של שקט, נפרד מ"בעל התניא", הוא יצא מחדרו של הצדיק גאון הגאונים נסער ונרעש.

הנהוג בליאזונה היה, שהיוצאים מ"יחידות" אצל הרבי היו פוצחים בריקוד חסידי המכונה "ריקוד היחידות". בצאתו מחדר הרבי נסחב רבי ברוך מרדכי על ידי כמה מן האברכים הצעירים לריקוד הנהוג, אולם רגליו רקדו, אך לבו ומחשבותיו לא היו עמו, עדיין לא נרגע מהתרגשותו. לאחר סיום הריקוד ולאחר שנרגע מעט, ישב וסיפר לסובבים על מה ולמה התרגש כל כך, כמוכן שגם צעירי החסידים התרגשו מהדברים ששמעו, אם כי זה לא היה בשבילם חידוש כל כך גדול. רבי ברוך מרדכי נשאר עוד זמן בחצרו של "בעל התניא", שם התעלה בלימוד תורת החסידות, ולאחר פרק זמן מסוים נפרד רבי ברוך מרדכי מחבריו החדשים, וחזר לביתו כחסיד לכל דבר.

לרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי שניאור זלמן בעל התניא והשו"ע זיע"א – כ"ד טבת

תשובות כאלה יכול לומר רק הריש מתיבתא דרקיע

סיפור זה קרה לפני למעלה ממאתיים שנים, בסביבות העיר שווינציאן הסמוכה לעיר ווילנא, נולד הגאון רבי ברוך מרדכי מרבני ברובויסק זצ"ל, בצעירותו חי ולמד מספר שנים בוילנא, ושם דבק בו הכינוי "העילוי משווינציאן". כל גדולי העיר אהבו להשתעשע בפלפול עם העלם הצעיר ברוך הכישרונות, כעבור זמן מה נעשה העילוי בן בית גם אצל הגאון הקדוש רבי אליהו מוילנא זיע"א בכבודו ובעצמו, שהתרשם עמוקות מעומק המחשבה ומהיקף הידיעות של הצעיר.

בשלב מסוים של חייו, פגש רבי ברוך מרדכי בתלמידיו של הרב הקדוש רבי שניאור זלמן בעל התניא והשולחן ערוך זיע"א, אט אט התקרב אל רעיון ודרך החסידות, עד שבאחד הימים החליט שהוא צריך להתקרב יותר ולבדוק מקרוב את דרכו של "בעל התניא". אומר ועושה, בוקר אחד קם ונסע לליאזונה מקום מושבו של רבי שניאור זלמן, כשבא רבי ברוך מרדכי לליאזונה, הייתה כרסו מלאה כבר בתורת החסידות, ובכל זאת הוא לא היה שלם עם עצמו, ובלבו עדיין כרסם הספק לגבי הדרך שבה יילך.

הסדר בליאזונה היה, שהמבקש להתקבל ל"יחידות" אצל הרבי בעל התניא, חייב היה לעבור תחילה סדרה ארוכה של הכנות. הממונה על האברכים שבאו לליאזונה כדי להתוודע אל רבי שניאור זלמן ולהתקבל על ידו, היה רבי יהודה לייב זצ"ל אחיו של הרבי, תחילה בחן את האברכים בלימוד, לאחר שעמד על טיב לימודם וידיעותיהם, היה מתווה לכל אחד ואחד מהם דרך פרטית בלימוד נגלה וחסידות, לימוד זה היה נמשך מספר שבועות, אז היה האברך חוזר ונבחן פעם נוספת על ידי שני אחיו הנוספים של הרבי רבי מרדכי זצ"ל ורבי משה זצ"ל, רבי מרדכי הצטיין בבקיאות מיוחדת בש"ס בבלי ובראשונים, ורבי משה נודע בשליטתו הנדירה בש"ס ירושלמי וברמב"ם.

משל ונמשל

מתנת חינוך

משל ליהודי ששהה פעם מחוץ לעיר מגוריו ואולו כל כספו ומוזנו, ימים אחדים עברו על האיש מבלי שבאו אל פיו מאכל ומשקה, עד אשר נקלע לעיירה יהודית, בכניסה לעיירה פגש אחד מבני המקום ושאלו האם יש בעיירתכם יהודי מכניס אורחים שיואיל לארחני בביתו? השיב הנשאל בחיוב, בהצביעו לעבר אחד הבתים, צעד האורח לעבר המקום שעליו החווה האיש, אך כיוון שבאותו עבר היו שני בתים טעה האיש ונכנס לא אל הבית שעליו הורה לו בן שיחו, אלא לבית הסמוך שלא היה אלא ביתו של קמצן העיירה. כשנכנס האורח אל בית הקמצן, נשאל על ידי בעל הבית לסיבתו, בואו זה ימים אחדים מטלטל אני בדרכים וכל מזון או משקה לא באו אל פי, סיפר האורח, אנא תן לי דבר מאכל להשקיש את רעבוני, עיניו של בעל הבית נפערו בתמיהה לשמע משאלתו המוזרה של האיש, וכי חינוך אין כסף אתן לך מזון? שאל בקול קשה, אם תסכים לעשות בעבורי עבודה כלשהי, תקבל מנת אוכל בתמורה לעבודה, הנה בוא בעקבותי והוא הוביל את האיש אל חצר הבית שם מונח היה בול עץ גדול, אם תנסר את בול העץ לגזרי עץ קטנים, אתן לך מזון, לא היתה לו ברירה לאורח המסכן, ובשארית כוחותיו נטל לידיו את המשור והחל בעבודה המפרכת, וכשכילה סוף סוף עבודתו, פנה אל בעל הבית וביקשו לקיים את הבטחתו ולהעניק לו מזון, יצא בעל הבית אל החצר, וכשנוכח שהעבודה בוצעה כראוי, ניגש אל האורח אחז בחיבה בורעו ואמר לו: רואה אתה את הבית הזה והוא הצביע על בית שכנו, הבית שעליו גם הורה האיש שפגש האורח בבואו לעיירה, היכנס נא לבית זה ושם יתנו לך ארוחה משובחת תמורת עבודתך, עשה האיש כדבריו פנה אל הבית הסמוך, ונתקבל שם בסבר פנים יפות, בעל הבית ערך לפניו את השולחן והגיש לו מטעמים ומעדנים לרוב, האורח הרעב והגיע אבל בשמחה את המזון המשובח, וכשכילה את סעודתו פנה ואמר לבעל הבית, בעבור סעודה דשנה שכזאת כדאית היתה העבודה שעשיתי, על איוו עבודה אתה סח? התפלל בעל הבית, כשסיפר לו האורח את כל המעשה, נתחייך בעל הבית ואמר: דע לך שהאוכל שאכלת על שולחני, הינו מתנת חינוך, ואילו את העבודה עשית לא למעני אלא למען אדם אחר.

והנמשל כל מזונו ופרנסתו של האדם מוענקים לו מן השמיים כמתנת חינוך, ואילו עבודתו ומלאכתו אינם אלא בגלל עוונותיו.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

יום אחד סיפר רבי ברוך מרדכי לאחד הקרובים אליו, על הקושיות החמורות בירושלמי וברמב"ם, קושיות שלאיש לא הייתה עליהן תשובה שתניח את דעתו, ועל ה"יחידות" המופלאה אצל רבי שניאור זלמן בעל התניא, שבמהלכה הוברר לו לתדהמתו כי למעשה הקושיות שבעיניו היו חמורות, חסרות בסיס הן, לאחר שהלה שמע את הקושיות והתירוצים, נפעם אף הוא מגאונתו של הרבי ואמר לרבי ברוך מרדכי: מוכרחים לגשת לגאון מוילנא ולהציע לפניו את העניין.

רבי ברוך מרדכי קיבל את הרעיון, והשניים התייצבו לפני הגר"א, רבי ברוך מרדכי ביקש להזכיר את שתי הקושיות לגאון, אלא שהגאון כלל לא היה זקוק לתזכורת, ומיד החל להרצות מילה במילה את שתי הקושיות, וגם את אותם הדברים שהוסיף הוא לקושיות בפעם הקודמת. כשסיים הגר"א את דבריו, חזר רבי ברוך מרדכי באוזני הגאון על ביאור הסוגיות כפי ששמע מפיו של רבי שניאור זלמן. הגר"א הקשיב לדברים בקשב רב, ולבסוף הוא נראה אחוז בשרעפיו למשך כמה שניות.

לפתע התרומם הגאון הקדוש מלוא קומתו עטור בטליתו ותפליו, ואמר בהתרגשות רבה: "תשובות כאלה יכול לומד רק הריש מתיבתא דרקיע, (ראש הישיבה של מעלה) ואם גאון או צדיק אמר את הדברים, יודע הוא זאת ברוח הקודש, לו שמעתי אני בעצמי את הדברים מפיו של הגאון שאמרם, הייתי נוקט כלשונו של רבי יוחנן שאמר 'מובילנא מאניה אבתריה לבי מסותא' (אשא את בגדיו אחריו לבית המרחץ)"

מספרים, שלימים התחרט רבי ברוך מרדכי חרטה עמוקה, על כי לא אזר עוז בנפשו לגלות לגר"א מוילנא מיהו אותו גאון האלמוני שיישב את סוגיות הגמרא בדרך מופלאה כל כך, ושהגר"א היה מוכן כדבריו לשאת את בגדיו, אולי חשיפת שמו של רבי שניאור זלמן בעל התניא, הייתה מונעת את אש המחלוקת המיותרת שניצתה בין המתנגדים לחסידים.

צִין אדם לחברו

ותרא את התבה וגו' ותשלח את אמתה ותקחה (ב' - ה')

פירש"י, "נשתרבבה אמתה אמות הרבה". שואל על כך הרה"ק רבי יצחק מוורקא זיע"א, הרי בת פרעה לא ידעה שיארע לה נס מיוחד וידה המושטת תתארך כמה וכמה אמות, ואם כן איך בכל זאת הושיטה ידה לדבר שאי אפשר להגיע אליו בדרך הטבע. ותירץ הצדיק: ממעשה של בת פרעה יש ללמוד מוסר השכל שכוחו יפה לכל מקום ולכל זמן. כשמגעת קריאת עזרה לאזנו של אדם, אל לו לעמוד באפס מעשה ולהרהר, אם כדאי וראוי המאמץ מצידו, ובל ישקול אם החלצותו לעזרה היא בהישג יד ותעלה יפה, אלא ראשית דבר ולפני הכל עליו לעשות את שלו, ולהושיט יד עוזרת ותומכת לזולת הנתון בצרה, ואם האדם יעשה את שלו בלב שלם ובכוונה טהורה וצרופה, יזכה לכך שהקדוש ברוך הוא יהיה בעזרו ויסייע בידו להשיג גדולות ונצורות מעבר לדרך הטבע.

הצדקה מגינה ומצילה

מסופר על הגה"צ רבי נחום מהורודנה זיע"א, שהיה הולך בדרך ואוסף כדרכו כסף לצרכי צדקה, והנה פגש בדרכו עשיר גדול בעל נכסים ואדמות, אשר הלך לבטח את רכושו הרב בחברת ביטוח, והנה כשראה

העשיר את רבי נחום, צד רעיון במוחו, הוא ניגש אל רבי נחום ואמר: רבי, עכשיו אני עושה את דרכי אל חברת הביטוח על מנת לבטח את רכושי מפני פגיעות כפגיעתה של אש, אך אם יבטיח לי כבוד הרב שהאש לא תשלוט ברכושי, מסכים אני לתת לו לצרכי צדקה את סכום דמי הביטוח, במקום לשלמו לחברת הביטוח, וכך אעשה מידי שנה בשנה. השיב לו רבי נחום, בטוח אני כי זכות הצדקה תגן על נכסיך מפני שרפה, מיד נתן העשיר את סכום הכסף לרבי נחום, והצדיק חלקו לעניים, וכך היה מידי שנה בשנה, במקום לבטח את רכושו בחברת ביטוח, היה האיש נותן לרבי נחום את דמי הביטוח. באותם שנים פרצו שריפות לא מעטות בבתי הכפר ובשדות, אולם למרפא הפלא, אל רכושו של העשיר מעולם לא הגיעה האש.

ושימח את אשתו

הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל משגיח ישיבת קמניץ, הבחין פעם באברך תוך שנה ראשונה לנישואיו, העומד ומשוחח לאחר סדר הישיבה. העיר ואמר לו: כאשר אינך לומד, מתבטל ומשוחח ולא הולך הביתה, עובר הנך על מצות "ושימח את אשתו". סיימת ללמוד, רוץ לביתך וקיים את המצוה כדבעי.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט) הרה"ק רבי שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום ראשון כ' טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

יום שני כ"א טבת

הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנאה (קול אריה) ב"ר יחיאל מיכל (תק"ל) הרה"ק רבי ישראל אברהם ב"ר משולם זושא מאניפאלי (תקע"ד) הרה"ק רבי ישראל דוב בער מוילעדניק ב"ר יוסף (שארית ישראל - תר"י)

יום שלישי כ"ב טבת

הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק ב"ר אורי (תקפ"ז)

יום חמישי כ"ד טבת

רבי נפתלי ב"ר יצחק (סמיכת חכמים-תע"ד) הרה"ק יוסף מיאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקע"ב) הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך (בעל התניא והשו"ע - תקע"ג) הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם מסאכטשוב (שם משמואל - תרפ"ז) הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון נתן נטע (תשמ"ז)

יום שישי כ"ה טבת

הרה"ק רבי משה צבי מסאוורין ב"ר שמעון שלמה (תר"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטיבין שליט"א מו"ס "גם אני אדוך" ו"מפרם יוסף הדר"ם על המצוות.

השארת הפת על השלחן

בשעת ברכת המזון (א')

א) כל מי שאינו משייר פת על השולחן בשעת ברכת המזון, אינו רואה סימן ברכה לעולם. (שו"ע או"ח סימן ק"פ סעיף ב')

ב) אם אוכלים בכמה שולחנות נפרדים, יש לשייר פתיית פת על כל שלחן ושלחן. (כף החיים שם ס"ק ב')

ג) אם מסלקין השולחנות לפני ברכת המזון [כמו שנהוג בשמחת נישואין], די שנשאר הפת בשולחן שלפני המזמן. (ערוך השולחן שם סעיף א')

לע"נ

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר שמעון נתן נטע זיע"א נלב"ע כ"ד טבת. תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז